

ԳՅՈՒԼԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ ՀՀ-ՈՒՄ

Գյուղատնտեսությունը հանդիսանում է յուրաքանչյուր երկրի տնտեսության առանցքային ոլորտներից մեկը, իսկ այդ ոլորտի աշխատանքի արտադրողականությունն ու ստեղծված արդյունքը մեծապես պայմանավորում է սննդամթերքի գները որոնք էլ իրենց էական ազդեցություն են թողնում բնակչության կենսամակարդակի վրա: Այն նաև մուլտիպլիկատիվ ազդեցություն է ունենում տնտեսության մյուս հատվածների վրա՝ հատկապես նրանց, որոնք ընդգրկված են սննդամթերքի վերամշակման և արտահանման ոլորտներում:

Գյուղատնտեսության ֆինանսավորումը ֆինանսական շուկայի մասնագիտացված կառույցների, մասնավորապես բանկերի և վարկային կազմակերպությունների կողմից ունի իր առանձնահատկությունները՝ պայմանավորված ոլորտին բնորոշ հատկանշական ռիսկերով:

Միջազգային փորձի վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ ինչպես զարգացած, այնպես էլ զարգացող երկրներում տնտեսության շուկայական կարգավորումը զուգակցվում է գյուղատնտեսության պետական աջակցություն ցուցաբերելու քաղաքականության հետ և այսպիսի մոտեցումը հիմնավորվում է հետևյալ պատճառներով՝

- գյուղատնտեսությունը ընդունվում է որպես տնտեսության ռազմավարական ոլորտ, քանի որ պարենային ինքնաբավությունը մեղմացնում է արտակարգ իրավիճակների պայմաններում երկրի պարենային անվտանգության ռիսկերը,
- գյուղատնտեսությունը կախված է բնական գործոններից, որոնք սահմանափակում են արտադրության դիվերսիֆիկացման հնարավորությունները և ստեղծում անհավասար պայմաններ տարբեր բնական գոտիների գյուղացիական տնտեսությունների համար: Բացի դրանից հողի վրա կատարվող ներդրումները դուրսին չէ արագ վերակողմնորոշել այլ արտադրատեսակների արտադրության ուղղությամբ,
- գյուղատնտեսությունը բազմագործառությային ոլորտ է, այն չի սահմանափակվում միայն գյուղատնտեսական արտադրանքների արտադրությամբ, այլ նպաստում է գյուղական տարածքների զարգացմանը, ժողովրդագրական գործընթացների կարգավորմանը, մարդու կենսագոյության միջավայրի, բնական լանդշաֆտների և ամբողջական էկոհամակարգերի պահպանմանը,
- գյուղատնտեսությունը ոչ միայն արտադրանքների խոշոր մատակարար է, այլև ապրանքների ու ծառայությունների կարևոր սպառող: Հետևաբար՝ մեծ ազդեցություն ունի տնտեսության կառուցվածքի և տնտեսական աճի վրա,
- քանի որ գյուղատնտեսական արտադրանքներն աշխարհում արտադրվում են տարբեր կլիմայական պայմաններում, դրանց ծավալներն ու գները խիստ տարբերակված և անկայուն են: Ուստի, Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական անվտանգության տեսանկյունից, արդարացում չունի ռազմավարական նշանակություն ունեցող պարենամթերքների պակասը ներկրումների միջոցով լրացնելու երկարաժամկետ քաղաքականությունը:

Այս պատճառներն ինքնին ծանրակշիռ են՝ երկրի տնտեսական և պարենային անվտանգության, գյուղական տարածաշրջանների զարգացման և էկոհամակարգերի պահպանության նկատառումներով գյուղատնտեսությանը պետական աջակցություն ցուցաբերելու առավել նպատակամետ քաղաքականության իրականացման համար:

Հայաստանի Հանրապետության տարբեր գյուղատնտեսական գոտիներում, պայմանավորված բնական և արտադրական պայմանների տարբերությամբ, առկա է գյուղատնտեսական գործունեություն իրականացնող տնտեսվարող սուբյեկտների մրցակցային հնարավորությունների ակնհայտ անհավասարություն: Ինչպես ցույց է տալիս միջազգային փորձը, նման իրավի-

ճակում պետական կարգավորիչ գործիքը գյուղատնտեսության սուբսիդավորումն է, որը նպատակամետ ձևով կիրառվում է նաև գյուղատնտեսության ոլորտի առավել կարևոր արտադրությունների խթանման համար¹:

Պետք է նշել, որ սուբսիդիան օգնություն, աջակցություն է դրամական կամ բենեդեն տեսքով, որը տրամադրվում է պետական, համայնքային բյուջեների միջոցներից կամ հատուկ նշանակության հիմնադրամներից՝ ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց, տեղական ինքնակառավարման մարմիններին ու այլ պետություններին²:

Սուբսիդիան սովորաբար սահմանվում է որպես կառավարության կողմից տրված գումար, որպեսզի կարգավորի այն գործունեությունը, որը նա ցանկանում է զարգացնել: Սուբսիդիայի գումարը հաճախ որոշվում է ելնելով մատակարարվող ապրանքների և մատուցվող ծառայությունների ծավալից:

Առևտրի համաշխարհային կազմակերպության կողմից տրվել է սուբսիդիայի վերաբերյալ ավելի լայն սահմանումներ: Սուբսիդիան համարվում է ֆինանսական օգնություն տրված կառավարության կողմից, որը տալիս է որոշակի առավելություններ տնտեսության որոշ ոլորտներին, ձեռնարկություններին կամ նույնիսկ անհատներին: Առևտրի համաշխարհային կազմակերպությունը առանձնացնում է սուբսիդիաների 4 տեսակներ՝

- կանխիկ սուբսիդիաներ, ինչպիսիք են գրանտները,
- հարկային արտոնությունները,
- ռիսկերի նվազեցում,
- բաժնետոմսերի գնում³:

Գյուղատնտեսության մեջ սուբսիդավորման գործընթացն առնչվում է հազարավոր գյուղացիական տնտեսությունների և գյուղատնտեսությամբ զբաղվող տնտեսվարող սուբյեկտների հետ, որոնք ունեն տարբեր մասնագիտացում և արտադրում են բազմաթիվ գյուղատնտեսական մթերքներ, հետևաբար, սուբսիդավորման գործընթացի իրականացումը պահանջում է որոշակի նախապատրաստական աշխատանքներ և գործուն մեխանիզմների կիրառում:

Սուբսիդավորման կազմակերպման գործընթացում պետք է ընդգրկվեն գյուղացիական տնտեսությունները, գյուղատնտեսության ոլորտում տնտեսվարողները, տեղական ինքնակառավարման մարմինները, մարզպետարանների գյուղատնտեսության ստորաբաժանումները, գյուղատնտեսության աջակցության մարզային կենտրոնները, անշարժ գույքի կադաստրի մարզային և տարածաշրջանային կառույցները և ոլորտը համակարգող պետական կառավարման մարմինը⁴:

Գյուղատնտեսության ոլորտի վարկավորումը չի կարող բացառապես լինել պետական մենաշնորհը կամ կրել պատասխանատվությունը: Այդ ոլորտի պահանջարկը վարկային միջոցների նկատմամբ շատ ավելին է, քան պետության կողմից ուղղվող ֆինանսական ռեսուրսները: Բացի այդ, գյուղատնտեսական արտադրությամբ զբաղվող տնտեսվարող սուբյեկտների կողմից վարկային միջոցների օգտագործումն անընդհատ և բնականոն երևույթ է, ինչպես և ցանկացած այլ արտադրության մեջ ընդգրկված տնտեսվարող սուբյեկտի համար: Այս պարագայում խիստ կարևոր է ֆինանսավորման այնպիսի համակարգի ստեղծումը, որը գործում է նույն անընդհատության սկզբունքով հավաքագրելով ազատ դրամական միջոցներ տնտեսության մեջ և ուղղորդելով դեպի դրանց նկատմամբ պահանջարկ ներկայացնող ոլորտները, այդ թվում՝ գյուղատնտեսության ոլորտ: Վերջինս, ազատ շուկայական տնտեսական համակարգ ունեցող ցանկացած երկրում, իրականացվում է ֆինանսական շուկայի միջոցով: Այսինքն միայն ֆինանսական շուկայի միջոցով գյուղատնտեսության վարկավորման արդյունավետ մեխանիզմների ստեղծմամբ կարելի է խոսել ոլորտի պահանջարկին համապատասխան կայուն ու երկարատև

¹ «Գյուղատնտեսության սուբսիդավորման ուղղությունների և մեխանիզմների հայեցակարգի մասին» Հայաստանի հանրապետության կառավարության 27 հոկտեմբերի 2005 թվականի N 2310 որոշում:

² Բայառյան Ա.Զ., Ֆինանսավիճակագրական բացատրական բառարան, Երևան, 2008, 514 էջ:

³ Useconomy.about.com/od/fiscalpolicy/tp/Subsidies.htm

⁴ «Գյուղատնտեսության սուբսիդավորման ուղղությունների ել մեխանիզմների հայեցակարգի մասին» Հայաստանի հանրապետության կառավարության 27 հոկտեմբերի 2005 թվականի N 2310-ն որոշում:

վարկավորման մասին, որն անկախ կլինի պետական միջոցների վերաբաշխման գերակայություններից և դրանց մեծությունից:

Վարկավորման հետ մեկտեղ գյուղացիական տնտեսությունների համար մասնագիտացված կառույցների կողմից պետք է առաջարկվեն նաև այլ ծառայություններ, ինչպիսիք են ավանդների ընդունումը, փոխանցումների կատարումը և լիզինգային գործառնությունները: Ավանդների ներգրավումը կարևոր է վարկավորման համար ֆինանսական ռեսուրսների հավաքագրման տեսանկյունից, իսկ մյուս կողմից էլ այն նաև լրացուցիչ եկամտի աղբյուր կհանդիսանա այն գյուղացիական տնտեսությունների համար, որոնք ունեն ժամանակավորապես ազատ դրամական միջոցներ և ավանդադրելով տարբեր ժամկետայնությամբ կստանան դրանց դիմաց տոկոսներ:

Վարկավորման գործընթացում առանձնակի կարևորություն են ներկայացնում վարկավորման պայմանները՝ ժամկետայնություն, տոկոսադրույքներ, արժույթ, ապահովվածություն և այլն: Ժամկետայնության տեսանկյունից հատկապես կարևոր են երկարաժամկետ վարկերը, որոնք թույլ կտան ուղղել դրանք երկարաժամկետ օգտագործման գույքի՝ գյուղատնտեսական տեխնիկայի, հողատարածքների, անասնազվի ձեռքբերմանը, ապահովելով եկամուտներ երկարաժամկետ ժամանակահատվածի համար: Նմանատիպ վարկերի երկարաժամկետ ժամկետայնության կարևորությունը կայանում է նաև նրանում, որ այդ դեպքերում գործ ունենք բավականին մեծ գումարների հետ, որոնց վերադարձելիությունը կարող է ապահովվել միայն երկարաժամկետ ժամանակահատվածում: Կարճաժամկետ վարկերը, որոնք ստիպված կուղղվեն հիմնական միջոցների ձեռքբերմանը, կարող են կործանարար լինել տնտեսությունների համար:

Հայաստանում պետական միջոցներից իրականացվող վարկավորման պայմանները չեն առանձնացվում իրենց ո՛չ ժամկետային, ո՛չ տոկոսային և ո՛չ էլ գումարային գրավչությամբ: Արդյունքում այդ գումարներն ուղղվում են հիմնականում կենցաղային տարբեր խնդիրների լուծմանը և ոչ թե օգտագործվում արտադրական նշանակությամբ՝ խթանելով եկամտի աճին: Այդ վարկերը, ընդհանուր առմամբ, ուղղվելով գյուղացիական տնտեսությունների ֆինանսավորմանը չեն տրամադրվում կոնկրետ նպատակով՝ տեխնիկայի ձեռքբերում, մշակվող տարածքների ընդլայնում, գյուղացիական տնտեսության ընդլայնում, իսկ վարկի ստացումից հետո դրանց ոչ նպատակային օգտագործումը, ըստ էության, չի փոխում որևէ բան և որևէ կերպ չի կոմպենսացնում այն կորուստները, որոնք առաջանում են ոչ արտադրական նպատակով դրանք օգտագործելու արդյունքում¹:

ՀՀ կառավարության 2011 թ. մարտի 31-ի թիվ 349 որոշմամբ հաստատված «Գյուղատնտեսության ոլորտին տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքների սուբսիդավորման կարգի» համաձայն տոկոսադրույքների սուբսիդավորմամբ վարկերը կարող են օգտագործվել, մասնավորապես, հետևյալ ուղղություններով: Այդ թվում կազմակերպել՝

- բարձր վերարտադրության սերմերի արտադրություն,
- հացահատիկային և հատիկաընդեղեն մշակաբույսերի արտադրություն,
- բանջարաբուստանային մշակաբույսերի արտադրություն,
- կարտոֆիլի արտադրություն,
- այգեգործություն,
- ծածկած գրունտում բանջարեղենի արտադրություն,
- բազմամյա կերային մշակաբույսերի արտադրություն,
- շաքարի ճակնդեղի արտադրություն,
- բարձր մթերատու անասնազվխաբանակի մայրական կազմի ձեռքբերում և բուծում,
- նոր գյուղատնտեսական տեխնիկայի ձեռքբերում,
- այլ գյուղատնտեսական մթերքի արտադրություն²:

Ինչ վերաբերում է վարկի մեծությանը և ժամկետայնությանը, ապա յուրաքանչյուր գյուղացիական տնտեսությանը տրամադրվող վարկի մայր գումարի մնացորդը չի կարող գերազանցել

¹ Արտակ Ենգոյան, Սուբսիդավորման և ֆինանսավորման սխեմաները գյուղատնտեսությունում, գյուղատնտեսական ապրանքների արտահանման խթանումը:

² ՀՀ կառավարության 2011 թվականի մարտի 31-ի N 349-Ն որոշման «Գյուղատնտեսության ոլորտին տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքների սուբսիդավորման» կարգ:

3.0 մլն ՀՀ դրամը, իսկ առավելագույն ժամկետը՝ 2 տարի: Դրական է այն փաստը, որ վարկերը տրամադրվում են ՀՀ դրամով միայն և դրանով իսկ գյուղացիական տնտեսություններին զերծ պահում արտարժույթային լրացուցիչ ռիսկերից: Ինչ վերաբերում է տոկոսադրույքներին, ապա առավելագույնս այն կարող է կազմել 14%, որից սուբսիդավորվելու է 4%-ը, այսինքն՝ փաստացի գյուղացիական տնտեսությունների համար տոկոսադրույքը կազմելու է առավելագույնը 10%: Հասկանալի է, որ միայն վարկային բոլոր պայմանների համակցության արդյունքում հնարավոր է գնահատականներ տալ դրանց գրավչության և արդյունավետության մասին: Այս պարագայում, առկա են բազմաթիվ խնդիրներ. նախ նպատակի ընդհանուր լինելու արդյունքում լավագույն դեպքում այդ գումարները կուղղվեն շրջանառու միջոցների, ընթացիկ խնդիրների՝ վառելանյութ, անասնակեր և այլնի ձեռքբերմանը, իսկ, ամենայն հավանականությամբ, հիմնականում անձնական սպառողական նպատակներով կամ մեկ այլ պարտքի մարման համար: Այս հանգամանքին նպաստում է նաև գումարային սահմանափակումը՝ առավելագույնը 3 մլն. ՀՀ դրամի չափով և սահմանափակ առավելագույն ժամկետը՝ 2 տարի, ինչը թույլ չի տալիս գործնականում օգտագործել այդ գումարները նոր տեխնիկայի ձեռքբերման ու կապիտալ այլ ներդրումների համար, որոնք պահանջում են թե՛ գումարային զգալի ներդրում, և թե՛ ավելի երկար մարման ժամկետ:

Գյուղատնտեսության ոլորտում պետական քաղաքականության նպատակն է ճյուղի և նրան սպասարկող ոլորտների արդիականացումը, մրցունակության և արդյունավետության բարձրացումը: Գյուղատնտեսության ոլորտը ՀՀ պետական բյուջեում ներկայացված է «Տնտեսական հարաբերություններ» բաժնի «Գյուղատնտեսություն, անտառային տնտեսություն, ձկնորսություն և որսորդություն» խմբով: Վերջինիս վերաբերյալ համապատասխան վիճակագրական տվյալները ներկայացված են աղյուսակ 1-ում, ըստ 2010-2015թթ.:

Աղյուսակ 1

Գյուղատնտեսություն, անտառային տնտեսություն, ձկնորսություն և որսորդություն խմբի ֆինանսավորումն ըստ 2010-2015թվականների¹

Ցուցանիշների անվանումը	2010թ.	2011թ.	2012թ.	2013թ.	2014թ.	2015թ.
Գյուղատնտեսության բյուջեի աճ, տոկոս	10.9	5.9	-48.3	-17.0	12.6	42.2
Գյուղատնտեսության բյուջեն ՀՆԱ-ի նկատմամբ, տոկոս	1.2	1.1	0.5	0.4	0.5	0.6
Գյուղատնտեսության բյուջեի կշիռը պետական բյուջեում, տոկոս	4.2	4.3	2.2	1.6	1.7	2.2
Գյուղատնտեսության բյուջեն ընթացիկ գներով, մլրդ դրամ	40.0	42.4	21.9	18.2	20.5	29.1
Գյուղատնտեսության բյուջեն 2010-ի գներով, մլրդ դրամ	40.0	39.4	19.8	15.5	17.0	23.2
Պետական ծախսերի աճ, տոկոս	2.7	3.4	2.0	13.6	8.1	5.7
Պետական ծախսերը ՀՆԱ-ի նկատմամբ, տոկոս	27.6	26.1	25.1	26.7	27.3	26.8

Գյուղատնտեսության ֆինանսավորման պլանավորված աճը չնայած աննախադեպ է նախորդող տարիների համեմատությամբ, սակայն դրա բացարձակ ծավալները դեռևս բավականաչափ զիջում են 2010-ի մակարդակը: Գյուղատնտեսության ծախսերի կշիռը ՀՆԱ-ում և ընդամենը պետական բյուջեի ծախսերում ևս զիջում են 2010-ի նույն ցուցանիշները՝ համապատասխանաբար 0.6 և 2.0 տոկոսային կետերով²:

Գյուղատնտեսության վարկավորման գործընթացում կարևոր դեր և նշանակություն ունեն նաև առևտրային բանկերը, և վերջիններիս համահունչ աղյուսակի տեսքով ներկայացնենք այդ բանկերի կողմից գյուղատնտեսությունում կատարված վարկային ներդրումներն ըստ 2005-2014թթ.:

¹ ՀՀ 2015թ. պետական բյուջեի մասին օրենք, ՀՀ 2010-2014թթ. պետական բյուջեի կատարման հաշվետվություններ, ՀՀ 2015թ. բյուջետային ուղերձ, ՀՀ ԱՎԾ:

² Գյուղատնտեսության պարզեցված բյուջե 2015թ., Տնտեսական զարգացման և հետազոտությունների կենտրոն:

**ՀՀ առևտրային բանկերի կողմից գյուղատնտեսությունում կատարված
վարկային ներդրումները 2005-2014թթ.¹ (մլն. դրամ)**

Ոլորտ	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ՀՀ առևտրային բանկերի կողմից գյուղատնտեսությունում ՀՀ դրամով կատարված վարկային ներդրումները	3917	5976	10289	8866	7497	7177	22781	30962	44332	49562
ՀՀ առևտրային բանկերի կողմից գյուղատնտեսությունում արտարժույթով կատարված վարկային ներդրումները	7387	8220	12086	27601	36681	45188	50658	60928	73909	100598
Ընդամենը ՀՀ առևտրային բանկերի կողմից գյուղատնտեսությունում կատարված վարկային ներդրումները	11304	14196	22375	36467	44178	52365	73439	91890	118241	150160

Ինչպես երևում է աղյուսակ 2-ից ՀՀ դրամով առևտրային բանկերի կողմից գյուղատնտեսությունում կատարված վարկային ներդրումները ամենաբարձրը եղել են 2014թ-ին՝ կազմելով 49562 մլն դրամ, որը հատկապես 2005, 2006 թվականների համեմատ ունեցել է բավականին մեծ աճման միտում՝ համապատասխանաբար ավելանալով 45645 մլն և 43586 մլն դրամով: Ընդ որում, այդ աճը հիմնականում պայմանավորված է եղել բուսաբուծության ճյուղի վարկավորման ծավալների ավելացմամբ: Մասնավորապես բուսաբուծության ճյուղում վարկային ներդրումները կազմել են 22895 մլն դրամ, իսկ անասնաբուծության՝ 22573 մլն դրամ: Արտարժույթով կատարված վարկային ներդրումների ըստ տարիների ունեցել են աճման միտում, և ամենաբարձրը ևս գրանցվել է 2014թ.-ին՝ կազմելով 100598 մլն դրամ: Այս դեպքում ևս արտարժույթով վարկային ներդրումները աճը պայմանավորված է եղել բուսաբուծության ճյուղի վարկավորման ծավալների աճով, որը կազմել է 41712 մլն. դրամ, անասնաբուծության ճյուղի 30212 մլն դրամ, անտառային տնտեսության՝ 11681 մլն դրամ և ձկնաբուծության՝ 8645 մլն դրամի փոխարեն:

Այսպիսով, ուսումնասիրելով գյուղատնտեսության ոլորտի ֆինանսավորման առանձնահատկությունները կարելի է նկատել, որ գյուղատնտեսության բյուջեի տեսակարար կշիռը պետական բյուջեում 2010թ.-ից հետո ունեցել է նվազման միտում և միայն 2015թ. նախորդ տարվա համեմատ արձանագրվել է աճ 0.5 տոկոսային կետով: Միաժամանակ կարևորելով գյուղատնտեսության ոլորտի վարկավորման գործընթացում առևտրային բանկերի ունեցած դերն ու նշանակությունը, պետք է նշել, որ ընդամենը ՀՀ առևտրային բանկերի կողմից գյուղատնտեսությունում կատարված վարկային ներդրումներ ունեցել են անընդհատ աճման միտում՝ 2014թ. կազմելով 150160 մլն. դրամ:

¹ ՀՀ ԿԲ «Վիճակագրական տեղեկագիր 2006», ՀՀ ԿԲ «Վիճակագրական տեղեկագիր 2008», ՀՀ ԿԲ «Վիճակագրական տեղեկագիր 2010», ՀՀ ԿԲ «Վիճակագրական տեղեկագիր 2012», ՀՀ ԿԲ «Վիճակագրական տեղեկագիր 2014»:

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԱՌԱՋՆԱԳԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ ՀՀ-ՈՒՄ

ԼՈՒԻՍԻՆԵ ԳԵՎՈՐԳԻ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ՀԱԱՀ ֆինանսներ և վարկ ամբիոնի ասպիրանտ

Համառոտագիր

Գյուղատնտեսությունը հանդիսանում է յուրաքանչյուր երկրի տնտեսության առանցքային ոլորտներից մեկը: Այս ճյուղի ֆինանսավորումը ֆինանսական շուկայի մասնագիտացված կառույցների, մասնավորապես, բանկերի և վարկային կազմակերպությունների կողմից ունի իր առանձնահատկությունները՝ պայմանավորված ոլորտին հատկանշական ռիսկերով:

Հոդվածում ուսումնասիրվել են գյուղատնտեսության ֆինանսավորման առանձնահատկությունները և կարգավորման ուղիները ՀՀ-ում, վերլուծվել է ՀՀ առևտրային բանկերի կողմից գյուղատնտեսությունում կատարված վարկային ներդրումներ:

Բանալի բառեր. *գյուղատնտեսության ֆինանսավորում, սուբսիդավորում, տոկոսադրույք, պետական աջակցություն, վարկային ներդրումներ:*

ОСОБЕННОСТИ ФИНАНСИРОВАНИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА И ПУТИ РЕГУЛИРОВАНИЯ В РА

ЛУСИНЕ ГЕВОРКОВНА ПОГОСЯН

аспирант кафедры финансов и кредита Национального аграрного университета Армении

Аннотация

Сельское хозяйство является одним из ключевых секторов экономики любой страны. Финансирование отрасли со стороны специализированных структур финансового рынка, в частности, банков и кредитных компаний, имеет свои особенности, обусловленные характерными для сферы сельского хозяйства рисками.

В статье исследованы особенности финансирования сельского хозяйства и пути регулирования отрасли в РА, а также проведен анализ кредитных вложений, предоставленных коммерческими банками РА аграрному сектору.

Ключевые слова: *финансирование сельского хозяйства, субсидирование, процентная ставка, государственная поддержка, кредитные вложения.*

PECULIARITIES OF AGRICULTURE FUNDING AND REGULATION METHODS IN THE REPUBLIC OF ARMENIA

LUSINE GEVORG POGHOSYAN

Ph.D.Student, Chair of Finance and Credit, Armenian National Agrarian University

Abstract

Agriculture is one of the key industries of the economy in every nation. The funding and/or resources channeled to this industry by various specialized financial market players are associated with the industry specific risks. The article studies funding and/or resources available to the agriculture, specifics of the process and regulation methods in the Republic of Armenia; analyzes agricultural loans and/or loan investments by commercial banks of the Republic of Armenia.

Keywords: *Agriculture funding, subsidizing, interest rate, state support, loan investments.*